

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2CoZm/1/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8113209080
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 11. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marek Kohút
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8113209080.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mareka Kohúta a členov senátu JUDr. Petra Šama a JUDr. Jozefa Škraba v právnej veci navrhovateľa: CD Consulting s.r.o., so sídlom Politických väzňů 1272/21, Nové Město, 110 00 Praha 1, Česká republika, IČ: 264 29 705, zastúpeného spoločnosťou Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Grösslingova 4, 811 09 Bratislava, IČO: 36 864 421, proti odporkyňi: P. X., nar. XX.X.XXXX, bytom R. XXX/X, XXXX B., o zmenkový úrok, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 19CbZm/27/2013-123 zo dňa 23.1.2015, zhodou hlasov členov senátu takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej zamietavej časti, ako aj vo výroku o náhrade trov konania.

R u š í rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o vyhlásení zmluvnej podmienky za neprijateľnú.

N e p r i z n á v a odporkyňi náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

Prvostupňový súd napadnutým rozsudkom návrh zamietol. Súčasne vyhlásil zmluvnú podmienku vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru k zmluve č. XXXXXXXXXX, uzavretej medzi Pohotovosť s.r.o. a odporkyňou dňa 11.8.2009 pod bodom č. 17 v znení: „Dohoda o vyplnení zmenky. Na zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka ako vystaviteľa zmenky (ďalej aj ako vystaviteľ) vyplývajúceho z tejto úverovej zmluvy voči veriteľovi ako remitentovi (ďalej aj ako remitent) vystavil vystaviteľ zmenku, v ktorej nie sú vyplnené zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Zmluvné strany sa dohodli, že

zmenkovú sumu vyplní na zmenke remitent najskôr v deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stane celý dlh splatný okamžite, t. j. keď dlžník neuhradí včas štyri po sebe idúce splátky, poprípade uhradí len časti splátok, alebo neuhradí včas poslednú splátku, alebo časť splátky. Zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky. Dátum úročenia zmenkovej sumy vyplní na zmenke remitent tak, že ním bude deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stal splatný celý dlh“, za neprijateľnú.

Po vykonanom dokazovaní vzal za preukázané, že zmenka bola vystavená dňa 11.8.2009 (dátum vystavenia) na sumu 1064,13 eur, pričom do jej textu bol poňatý záväzok odporkyne zaplatiť za túto zmenku pri predložení na rad zmenkového veriteľa zmenkovú sumu spolu s 0,25 % denným úrokom od 6.3.2010. Keďže zmenka bola vystavená pôvodne na spoločnosť Pohotovosť s.r.o., ktorá je nebankovou spoločnosťou a okrem iného poskytuje aj spotrebiteľské úvery, súd požiadal navrhovateľa formulárom B, aby doplnil svoj návrh o predloženie zmluvy, nakoľko sa súdu javí, že by mohla byť zmluvou spotrebiteľskou. Navrhovateľ je zapísaný do Obchodného registra dňom 24.1.2001, pričom v predmete

činnosti má okrem iného, až do 8.1.2013 činnosť ekonomických poradcov, sprostredkovateľská činnosť. Obchodná spoločnosť Pohotovosť, s.r.o. je zapísaná dňom vzniku 14.3.2001 a v predmete činnosti, má okrem iného, poskytovanie úverov z vlastných zdrojov. Odporkyňa je fyzická osoba. Dňa 11.8.2009 uzavrela odporkyňa s obchodnou spoločnosťou Pohotovosť s. r. o. zmluvu o úvere č. XXXXXXXXXX, predmetom ktorej bolo poskytnutie úveru vo výške 500 eur s tým, že odporkyňa sa zaviazala zaplatiť veriteľovi túto sumu zvýšenú o príslušný poplatok vo výške 436 eur, celkovo zaplatiť čiastku 936 eur v 12 mesačných splátkach po 78 eur počnúc dňom 20.9.2009 na účet veriteľa špecifikovaný vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru.. Odporkyňa sa vyjadrila podaním doručenom súdu dňa 10.11.2014 z ktorého vyplýva, že brala úver od spoločnosti Pohotovosť 500 eur dňa 11.8.2009. Mesačná splátka bola 78 eur na 12 mesiacov, mala uhradiť 936 eur, pričom dňa 26.10.2010 uhradila sumu 1068,29 eur o čom predložila potvrdenie. Teda uhradila celý úver. Predmetom nároku navrhovateľa, ktorý ho uplatňuje v zmysle ustanovení čl. 4 ods. 1 Nariadenia č. 861/2007, je nárok vyplývajúci podľa neho z uzavretej vlistazmenky. Domáha sa, aby súd formálne posudzoval predmetný právny vzťah výlučne podľa zásad zmenkového práva. Keďže sa však evidentne jedná o spotrebiteľský právny vzťah, je potrebné sa vypoariadať aj s otázkou platnosti uzavretej zmluvy o úvere, ktorá bola kauzálnym vzťahom na vystavenie tejto zmenky ako blankozmenky. Spoločnosť Pohotovosť, s.r.o. uzavrela s odporkyňou zmluvu o spotrebiteľskom úvere, v ktorej chýba podstatná náležitosť zmluvy podľa § 4 ods. 3. zákona č. 258/2001 Z. z., v dôsledku čoho sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Blankozmenka, ktorá bola vyplnená ešte pôvodným veriteľom, zabezpečovala tak evidentne záväzok zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Pojem blankozmenky v dohode o vyplňovanom práve a dôsledky indosácie takejto zmenky súd zdôvodnil odkazom na odbornú literatúru (Josef Kotásek - Změněné právo, Vydavatelství: Prospektrum spol. s r.o. 2006). Navrhovateľ sa dovoľáva abstraktnosťou zmenky a jej prísnej formálnosti, ale keďže zmenka zabezpečuje spotrebiteľský záväzok, neplatí s ohľadom na ustálenú európsku spotrebiteľskú legislatívu všeobecne uznávaná teória o tom, že súdy nie sú povinné skúmať kauzu zmenky a majú postupovať len z hľadiska dodržiavania predpisov zmenkového práva. Odklon od tejto všeobecnej teórie je prezentovaný v Náleze Ústavného súdu Českej republiky č. Pl.ÚS 16/12,

v ktorom sa konštatuje, že zmenky, ktoré zabezpečujú spotrebiteľské záväzky, musia byť prístupné na preskúmanie kauzy zmenky z hľadiska ochrany spotrebiteľa v záujme zachovania ich práva tak, aby nedošlo k zneužitiu neznalosti prísne formalistických zákonných zmenkových ustanovení veriteľmi v neprospech spotrebiteľov. Dňa 18.7.2013 vydal Ústavný súd Českej republiky Nález pod sp. zn. IV.ÚS 457/10, kde potvrdil, že ochranu spotrebiteľa nemožno dosiahnuť prostredníctvom legislatívnych zásahov do úpravy zmenkového práva, ale pomocou výkladu práva všeobecnými súdmi v konkrétnych prípadoch ich rozhodovacej praxe. Na prvej strane zmluvy, ktorá je spotrebiteľom podpísaná a ktorá by mala byť rozhodujúcou pre deklarovanie najdôležitejších zmluvných ustanovení, nie je o zabezpečení záväzku blankozmenkou ani zmienky. Drobné písmo, ktorým je aj bod 14. Všeobecných podmienok poskytnutia úveru písaný, je nepriehľadný. Táto zmluvná podmienka nebola individuálne dojednaná a je zrejmé, že spôsobuje nevyváženosť v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Takéto zmluvné dojednanie je potrebné považovať za neprimeranú zmluvnú podmienku a v rozpore tak s dobrými mravmi, ako aj poctivým obchodným stykom. Prvý nadobúdateľ zmenky, obchodná spoločnosť Pohotovosť s.r.o., vyplnila zmenku v rozpore so skutočnou dlžnou sumou, ktorá ku dňu vyplnenia blankozmenky pre neho vyplynula z uzavretej zmluvy o úvere vzhľadom na to, že v zmluve nebola uvedená ročná percentuálna miera nákladov a tým nárok prvého nadobúdateľa zmenky mohol v zmenke obsahovať iba sumu poskytnutého úveru bez poplatkov a bez úrokov. Následne na to, čo sa spoločnosti Pohotovosť, s.r.o. na základe takto vyplnenej zmenky nepodarilo uspieť v rozhodcovskom konaní, zmenku rubopisom postúpila ďalšiemu nadobúdateľovi zmenky. Súdu sú z iných súdnych sporov známe prípady, keď po indosácii blankozmenky Pohotovosť, s.r.o. vymáhala a prijímala platby od dlžníka z titulu tohto kauzálného vzťahu. V danom prípade došlo zo strany spoločnosti Pohotovosť, s.r.o., ako aj zo strany žalobcu, k nerešpektovaniu základných zásad ochrany spotrebiteľa podľa ustálenej európskej spotrebiteľskej legislatívy. Oba subjekty zjavne jednali v snahe vedome na škodu dlžníka, hoci je potrebné konštatovať, že to bol predovšetkým dlžník, ktorý neplnil povinnosti z uzavretej zmluvy o úvere, aj keď by mal zaplatiť len požičanú istinu. Súd však zistil, že Pohotovosť, s.r.o. napriek tomu, že dlžník neplnil svoje povinnosti zo zmluvy, neuplatňovala svoj nárok z titulu uzavretej zmluvy o úvere v súdnom konaní, ale uplatnila vyplňovacie právo blankozmenky a v rozhodcovskom konaní žiadala od dlžníka zaplatiť už vyplnenú zmenkovú sumu na blankozmenke. Nový nadobúdateľ zmenky mal s odbornou starostlivosťou žiadať o poskytnutie všetkých údajov týkajúcich sa uplatňovania vyplňovacieho práva blankozmenky a rovnako tento nárok posúdiť s ohľadom na ochranu práv spotrebiteľa, ale tak neurobil. Odkazujúc na čl. 4 ods. 1 Nariadenia č. 861/2007, § 4 ods. 3 zákona č. 258/2001, § 11 a § 17 zákona

č. 191/1950 a § 53 Občianskeho zákonníka súd nárok ako nedôvodný zamietol. Zároveň súd vyhlásil zmluvnú podmienku vo Všeobecných podmienkach poskytnutia úveru k zmluve zo dňa 23.11.2008 pod bodom č. 17 za neprijateľnú podľa článku 153 ods. 4 O.s.p.. Ako dôvod uviedol, že táto zmluvná podmienka nebola individuálne dojednaná, t.j. bola vopred navrhnutá a spotrebiteľ nebol schopný ovplyvniť podstatu tejto podmienky a toto zmluvné dojednanie spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy ku škode spotrebiteľa, nakoľko dodávateľ si zabezpečil svoju pohľadávku vzniknutú na základe zmluvy o úvere na úkor práv spotrebiteľa. Spotrebiteľ v čase uzavretia zmluvy o úvere nebol schopný posúdiť zákonné dôsledky dohody o vyplnení zmenky, a teda predovšetkým posilnenie práva a jeho vymožiteľnosti na strane dodávateľa na úkor spotrebiteľa. Dotknuté zmluvné dojednanie narušuje rovnováhu výhod poskytnutých dodávateľovi a spotrebiteľovi, pričom je úlohou súdu, aby zabránil uplatňovaniu takejto neprijateľnej zmluvnej podmienky. Nakoľko ustanovenie spotrebiteľskej zmluvy obsahujúce dohodu o vyplnení zmenky je potrebné považovať za neprijateľnú zmluvnú podmienku, ktorá je podľa Občianskeho zákonníka neplatná, súd mal za to, že dodávateľ nebol oprávnený takúto zmenku vyplniť a tým si ani uplatniť nárok z tejto zmenky na súde (uznesenie Okresného súdu Bratislava V zo dňa 1.3.2011, č.k. 37Er/7273/2010-10).

Posledným výrokom rozsudku bolo rozhodnuté o nepriznaní náhrady trov konania odporkyňi.

Tento výrok súd zdôvodnil odkazom na § 142 ods. 1 O.s.p., kedy právo na náhradu trov konania prináležalo odporkyňi, ale tejto trov konania nevznikli.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ. Navrhol rozsudok zmeniť tak, že sa návrhu na uplatnenie pohľadávky v celom rozsahu vyhovie, a že sa mu prizná náhrada trov odvolacieho konania. Ako dôvod uviedol, že dokazovanie v sporovom konaní je ovládané prejednacou zásadou, čo znamená, že súd vychádza len zo skutočností tvrdených účastníkmi a vykonáva len tie dôkazy, ktoré účastníci navrhli. Súd neuvádza, ktorej zo strán vykonal dokazovanie „listinnými dokladmi“, alebo či tieto dôkazy vykonal na základe vlastného uváženia. Súd musí k otázke vykonávania iných, ako účastníkmi navrhnutých dôkazov, pristupovať vyvážené, aby nedošlo k narušeniu rovnosti strán v spore. Navrhovateľ predložil ako dôkaz svojich nárokov platnú zmenku, ktorou, keďže táto spĺňa všetky formálne a materiálne náležitosti predpokladané zákonom č. 191/1950 Zb., dokázal jasne, úplne a zrozumiteľne svoje právo na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva. Voči forme a obsahu zmenky zo strany odporcu nebolo žiadnych námietok a preto neexistovala okolnosť, ktorá by odôvodňovala vykonávanie ďalších dôkazov nevyhnutných pre rozhodnutie vo veci. V danej veci súd mohol a mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Odporkyňa mohla na základe čl. 5 ods. 3, 6 Nariadenia vzniesť námietky voči zmenke. Ak tak neurobila, musia byť akékoľvek iné námietky odmietnuté, a to z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej v Nariadení. Súd samotný nie je legitimizovaný na to, aby postupom podľa § 120 ods. 1 veta prvá in fine O.s.p. vznášal námietky voči zmenke za odporcu. Ak tak súd učinil, ide o porušenie princípu kontradiktórnosti súdneho konania a rovnosti účastníkov konania. Súd z vlastnej iniciatívy, bez návrhov odporcu a bez legitímneho podnetu na ťarchu navrhovateľa vykonal dokazovanie, ktoré údajne preukázalo charakter odporkyne ako spotrebiteľa. Odporkyňa sa tejto obrany nedovoľovala, uplatnenú pohľadávku nerozporovala a svojím konaním ju prakticky uznala. Súd iniciatívne rozširoval okruh dokazovaných skutočností v tom smere, aby získal pre neho dostatočný podklad pre zamietnutie návrhu na uplatnenie pohľadávky. Uvedené správanie súdu je neprijateľné v právnom štáte, predstavuje výrazný zásah do práva na spravodlivý súdny proces, ktoré je garantované čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ako aj čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských a základných slobôd. Súdom uvádzané údajne nesporné skutočnosti neboli tvrdením ani jedného z účastníkov. Súd tieto údajne nesporné fakty vyabstrahoval z dokazovania, ktoré si sám navrhol. Odporkyňa, ani navrhovateľ sa k týmto skutočnostiam nevyjadrili. Súd dospel k rozhodnutiu na základe aplikácie nesprávnych právnych predpisov, ako aj nesprávnej interpretácii príslušných právnych predpisov a práva Európskej únie. Predmetom konania je výlučne zmenka a nie iný záväzkový právny vzťah. Súd predovšetkým ignoroval § 17 ZŠZ, z ktorého vyplýva, že odporkyňa vo všeobecnosti nie je oprávnená vznášať tzv. kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky, ktoré vyplývajú z jej vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Keďže tak v sporovom konaní nemôže činiť odporca, tým menej tak môže činiť sám súd. V tejto súvislosti odkázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR spisovej značky 5 Obo/3/2008 zo dňa 22.10.2008. Je síce prípustné za určitých okolností uplatňovať tzv. kauzálne námietky voči navrhovateľovi, avšak námietka musí byť vznesená zo strany odporcu a predovšetkým odporca v tejto

situácii nesie dôkazné bremeno na preukázanie svojich tvrdení. Nie je prípustné, aby túto úlohu prevzal súd a suploval aktivitu odporcu. Súd porušuje poučovaciu povinnosť súdu prekročením § 5 ods. 1 O.s.p.. Súd porušil ustanovenia o vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov, súd prihliadol na skutočnosti a dôkazy, na ktoré nebolo možné prihliadnuť, pretože nemali byť v sporovom konaní vedenom podľa Nariadenia vykonané bez návrhu. Poukázal v tejto súvislosti na rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 22.8.2002 sp. zn. 25Cdo/1839/2000, kde pri rozhodovaní vychádzal z rovnakej právnej úpravy, aká je aplikovateľná aj v tomto konaní. Pokiaľ súd odkázal na Nález Ústavného súdu Českej republiky IV.ÚS 457/10 je dôležité uviesť, že vo veci, ktorou sa zaoberal Ústavný súd ČR, došlo zo strany odporcu k obrane - odporca vzniesol námietky voči zmenkovému platobnému rozkazu. Podobne aj v konaní Pl.ÚS 16/12 ide o postup podľa skráteného konania, kde sa Ústavný súd ČR zaoberal návrhom na zrušenie § 175 O.s.p.. Vo veci navrhovateľ podal námietky voči zmenkovému platobnému rozkazu v rámci stanovenej zákonnej trojdňovej lehoty. Samotný zákon o spotrebiteľských úveroch č. 258/2001 Z.z. pripúšťal aby na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru bola vystavená zmenka. Limitovaná bola len výška zabezpečenia vo vzťahu k aktuálnej výške dlhu v čase jej vyplnenia. Z uvedeného vyplýva, že prípustné sú akékoľvek zmenky, akékoľvek doložky a zároveň aj blankozmenky s úpravou vyplnenia zmenky v dohode o vyplňovacom práve. Vyplýva to z formulácie § 4 ods. 6 zákona a spojenia „v čase vyplnenia“ zo slov „vyplnenú veriteľom“, z ktorej je zrejmé, že zákonodarca pripúšťal, že zmenky budú vyplňované dodatočne po vystavení, pretože inak by použil spojenie „v čase vystavenia“, resp. by vylúčil vyplňovanie zo strany veriteľa. Z uvedeného vyplýva, že dohoda o vyplňovacom práve nemohla byť neplatná a nemôže byť ani neprijateľnou zmluvnou podmienkou ani v prostredí spotrebiteľských úverov, pretože právna úprava explicitne pripúšťala používanie blankozmieniek. Z ustanovenia § 153 ods. 2 O.s.p. vyplýva, že vyhlásenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky je prípustné, len ak ide o spor zo spotrebiteľskej zmluvy. V tomto konaní sa prejednáva spor zo zmenky, a ak súd sám vykonal dôkazy spotrebiteľskou zmluvou bez možnosti navrhovateľa sa k nim vyjadriť, nie je možné uzavrieť, že ide o spor zo spotrebiteľskej zmluvy. V prípade, ak by výrok o vyhlásení zmluvnej podmienky za neprijateľnú nadobudol právoplatnosť, stane sa tak záväzným pre účastníkov konania, ako aj pre všetky orgány, teda najmä súdy. Súd zovšeobecňuje svoje tvrdenia. Uvádza, že odporkyňa v čase uzatvárania dotknutej zmluvy o úvere nebola schopná posúdiť zákonné dôsledky uzavretej dohody o vyplnení zmenky. V tejto súvislosti navrhovateľ odkázal na uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 28.11.2013 sp. zn. 43CoZm/18/2013. V ďalšom odkázal na odôvodnenie uznesenia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 10Co/79/2013 zo dňa 5.9.2013, ktoré bolo vydané skutkovo a právne v zhodnej veci navrhovateľa, ako aj na uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43CoZm/10/2013 zo dňa 21.11.2013.

Odporkyňa sa k podanému odvolaniu vyjadrila svojim podaním doručeným dňa 12.5.2015. Z tohto vyjadrenia vyplýva, že odporkyňa svoj celý dlh splatila obchodnej spoločnosti Pohotovosť s.r.o., ktorá je nebankovou spoločnosťou.

Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p.) pred vecným prieskumom napadnutého rozhodnutia zodpovedajúco ust. § 213 ods.2 O.s.p. vyzval účastníkov konania, aby sa písomne vyjadrili k možnému použitiu čl. I § 5 ods. 1 a čl. I § 48 ods. 1 zák. zmenkového a šekového (zák. č. 191/1950 Zb. - ZZŠ) a v nadväznosti na ne aj na záver z rozhodnutia Vrchného súdu Olomouc, sp. zn. 4Cmo/214/2002, ktorý výkladom ust. § 48 ZZŠ dospel k záveru, že úroky uvedené na zmenke je možné požadovať len do splatnosti zmenky a od splatnosti pri nezaplatení zmenky, kedy je pôvodný zmenkový záväzok nahradený postihovým záväzkom, je možné požadovať zmenkové úroky len v zákonnej výške s tým, že prijatie iného záveru by znamenalo bezdôvodné zvýhodňovanie zmeniek, ktoré sú úročené oproti ostatným zmenkám. Odvolací súd pritom zdôraznil, že je žiaduce pri aplikácii uvedených ustanovení ZZŠ zaujať stanovisko v súvislosti so skutočnosťami uvedenými samotným navrhovateľom v návrhu, keď uviedol, že predmetná zmenka bola ešte indosantom predložená vystaviteľovi zmenky na platenie, čím sa stala splatnou a od nasledujúceho dňa (t. j. od 9.6.2009) navrhovateľ uplatňuje v konaní už aj zákonný 6 % ročný úrok.

Navrhovateľ na túto výzvu odvolacieho súdu v určenej lehote, ba ani do následného dátumu verejného vyhlásenia rozhodnutia nereagoval. Odporkyňa ponechala právne posúdenie na úvahe súdu.

Odvolací súd potom preskúmal napadnutý rozsudok bez toho, aby nariadil odvolacie pojednávanie a na tomto pojednávaní zopakoval, či doplnil dokazovanie vykonané súdom prvého stupňa. Právnym

dôsledkom takéhoto postupu odvolacieho súdu je jeho viazanosť skutkovým stavom zisteným súdom prvého stupňa (§ 213 ods. 1, 3, 4, 5 a § 214 ods. 2 O.s.p.).

Nakoľko rozsudok vo veci samej musí byť verejne vyhlásený, bol termín verejného vyhlásenia rozsudku uverejnený v zákonom stanovenej lehote na úradnej tabuli súdu (§ 156 ods. 1, 3 O.s.p.). Pri preskúvaní napadnutého rozsudku bol odvolací súd viazaný dôvodmi podaného odvolania do tej miery, že nebol oprávnený tento rozsudok preskúmať z iných dôvodov, než ktoré boli výslovne uvedené v podanom odvolaní. Výnimkou by mohli byť len vady konania, pokiaľ by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 212 ods. 1, 3 O.s.p.). Pretože rozsudok vo veci samej musí byť verejne vyhlásený, odvolací súd uverejnil v zákonom stanovenej lehote termín verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke súdov SR (§ 211 ods.2, § 156 ods. 1, 3 O.s.p.). Odvolací súd mal na zreteli i to, že v súlade s článkom 17 ods. 1 Nariadenia EP a Rady (ES) č.861/2007 (ďalej len Nariadenie), Slovenská republika informovala Komisiu o tom, že na základe procesného práva Slovenskej republiky, bude možné v súlade s článkom 17 Nariadenia, podať opravný prostriedok „odvolanie“ (§ 201 a nasl. O.s.p.) na „krajské sudy“. V odvolacom konaní začatom podaným odvolaním podľa článku 17 Nariadenia rozhoduje odvolací súd Slovenskej republiky podľa procesného práva Slovenskej republiky (článok 19 Nariadenia).

Po takomto prieskume napadnutého rozhodnutia dospel odvolací súd k záveru, že :

- a) odvolaniu navrhovateľa proti výroku rozsudku o vyhlásení zmluvnej podmienky za neprijateľnú je možné vyhovieť
- b) uplatnené odvolacie dôvody nie sú spôsobilé prívodiť zmenu či zrušenie napadnutého rozsudku vo výrokoch o zamietnutí návrhu i o náhrade trov konania.

Z obsahu spisu vyplýva, že navrhovateľ ako právnická osoba so sídlom v Českej republike, podal dňa 28.3.2013 na Okresnom súde Prešov návrh na začatie konania proti odporkyňi s bydliskom na území Slovenskej republiky podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 o európskom konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu.

Cieľom prijatia Nariadenia bolo zjednodušenie a zrýchlenie cezhraničného konania v spotrebiteľských a obchodných veciach s nízkou hodnotou sporu (bod 4 Preambuly Nariadenia). Cieľom takéhoto konania by malo byť zjednodušenie prístupu k spravodlivosti. Narušenie hospodárskej súťaže na vnútornom trhu pre nerovnováhu vo fungovaní procesnoprávných prostriedkov poskytovaných veriteľom v rôznych členských štátoch, vedie k potrebe prijatia právnych predpisov Spoločenstva zaručujúcich rovnaké podmienky pre veriteľov a dlžníkov celej Európskej únie (bod 7 Preambuly Nariadenia). V záujme uľahčenia uznávania a vykonávania rozsudku by sa mal rozsudok vydaný v jednom členskom štáte v európskom konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu uznať a byť vykonateľný v inom členskom štáte bez potreby doložky vykonateľnosti a bez akejkoľvek možnosti namietať proti jeho uznaniu (bod 30 Preambuly Nariadenia).

Predmetom preskúvaného rozhodnutia je teda nárok zo zmenky uplatnený navrhovateľom na základe uvedeného Nariadenia č. 861/2007. Navrhovateľ k návrhu pripojil zmenku vystavenú dňa 11.8.2009 na zmenkovú sumu 1.064,13 eur a zmenkový úrok 0,25 % denne od 6.3.2010. Prvostupňový súd tento návrh aj s prílohami návrhu na začatie konania, doručil do vlastných rúk odporkyne. Odporkyňa na výzvu súdu na vyjadrenie k návrhu reagovala svojim vyjadrením zo dňa 10.11.2014 v ktorom poukázala na to, že mala úver od spoločnosti Pohotovosť s.r.o., ktorá je nebankovou spoločnosťou, ktorý v celom rozsahu uhradila o čom predložila súdu doklady s tým, že namietala zmenkové úroky ako neprimerané.

Prvostupňový súd pri uplatnenej obrane odporkyne zabezpečil pre účely konania a rozhodnutia predmetnej veci zmluvu o úvere č. 802000037, Všeobecné podmienky poskytnutia

Z obsahu zápisnice o pojednávaní vyplýva, že súd prvého stupňa na ňom realizoval dokazovanie i listinami, ktoré pre účely konania o podanom návrhu zabezpečil od spoločnosti POHOTOVOSŤ s.r.o. či navrhovateľa i bez procesnej iniciatívy odporkyne.

Z písomnej povahy konania podľa Nariadenia č.861/20007 (viď čl.5 ods.1, čl. 8, čl. 9 ods.1) vyplýva, že by súd mal vo veci rozhodnúť bez ústneho pojednávania. Pokiaľ sa však potreba ústneho pojednávania ukáže ako potrebná (nutná), alebo ak o to požiada niektorá zo strán súd by mal nariadiť vo veci pojednávanie. Nutným je nariadiť ústne pojednávanie najmä vo veciach skutkovo a právne zložitých, v ktorých súd považuje za potrebné vec s účastníkmi prejednať za ich prítomnosti.

Odvolačný súd je toho názoru, že v predmetnej veci prvostupňový súd mohol i sám bez procesnej iniciatívy účastníkov realizovať ex offo prieskum uplatnených zmenkových nárokov aj z pohľadu samotnej kauzy, ktorá predchádzala vystaveniu zmenky. Dôvodnosť takéhoto jeho postupu napokon potvrdzujú aj závery zo spoločného zasadnutia občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR prijaté dňa 20.10.2015, podľa ktorých

„ I. Ak navrhovateľ ako dôkaz osvedčenia uplatneného nároku doloží zmenku, platí bez ohľadu na povahu procesného nástroja, ktorý navrhovateľ použil, že:

a) pokiaľ z akýchkoľvek okolností prejednáanej veci vyplynie konajúcejmu súdu súvislosť s nekalou povahou či neprípustnosťou uplatneného nároku, je tento ex offo povinný zabezpečiť prieskum nároku v intencióch možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ;

b) pokiaľ súd nevzhladne žiadnu nekalosť či neprípustnosť predloženého návrhu, súd pristúpi k prieskumu uplatneného nároku v rozmedzí prípadne vznesených námietok zohľadňujúc ich rozsah a povahu, pri rešpektovaní povinnosti posúdiť prípadnú absolútnu neplatnosť úkonu, ak to z vykonaného dokazovania vyplynie.

II. Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená.

III. Aj v prípade, že nie sú podané kauzálne námietky vystaviteľom zmenky (bez ohľadu na to, či je spotrebiteľom), ktorý je na strane žalovaného, je možné preskúmať a podľa okolností prípadu posúdiť nárok na uplatnený úrok ako nárok uplatnený v rozpore s dobrými mravmi, ak výška uplatneného nároku podľa úvahy súdu takýto exces dosahuje.“

Prvostupňový súd svojim procesným postupom, keď na prejednanie veci nariadil pojednávanie neporušil pravidlá určené vyššie uvedenými ustanoveniami Nariadenia, pretože išlo o skúmanie skutočností nutných pre rozhodnutie o podanom návrhu. Nariadením pojednávania (a riadnym predvolaním účastníkov na nariadené pojednávanie) poskytol priestor účastníkovi konania, aby sa mohli vyjadriť i ku skutočnostiam, ktoré z realizovaných dôkazov vyplynuli.

Skutkové závery prijaté súdom prvého stupňa (konštatované v dôvodoch napadnutého rozhodnutia) majú oporu vo vykonanom dokazovaní, realizovanom spôsobom súladným i s úpravou obsiahnutou v Nariadení.

Odvolačné námietky navrhovateľa poukazujúce na nedôvodnosť nariadenia pojednávania, na realizáciu dôkazov bez procesnej iniciatívy strán i na to že nemal možnosť sa vyjadriť k týmto skutočnostiam sú zjavne neopodstatnené.

Ak odvolateľ odkazuje na rozhodnutia odvolacích súdov, konštatujúcich iný názor na posudzovanie týchto skutočností, potom treba odkázať na vyššie uvedené závery obsiahnuté v zjednocujúcom stanovisku Najvyššieho súdu SR.

Časti žalobného návrhu napokon nebolo možné vyhovieť už aj v súvislosti so samotným obsahom zmenky i obsahom podaného návrhu a to aj bez realizácie ďalšieho dokazovania na nariadenom pojednávaní.

Aj pri neuplatnenej obrane odporcu (vyplnením tlačiva C) mohol súd prvého stupňa i z úradnej povinnosti (ex offo) prihliadať na také vady, ktoré sú zistiteľné z textu samotnej zmenky. Mohol a bol povinný pri právnom posudzovaní nároku preskúmať i správnosť doby platenia zmenkového úroku stanoveného v zmenke, ktorého výška bola uvedená už pri vystavení zmenky, a to aj bez námietky, či inak prejavenej včasnej formy nesúhlasu dlžníka. Nejedná sa totiž o vadu zmenky, ale o správny výklad jej skutočného obsahu. To platí aj v konaní podľa Nariadenia o Európskom konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu.

Z obsahu predmetnej zmenky vyplýva i záväzok zmenkového dlžníka zaplatiť zmenkový úrok 0,25 % denne od 6. marca 2010.. Navrhovateľ sám v podanom návrhu (podľa Nar. EP a R č.861/2007) uvádza, že predmetná zmenka bola ešte indosantom predložená vystaviteľovi na platenie, čím sa stala splatnou a od nasledujúceho dátumu (t.j. od 9.6.2010) žalobca uplatňuje podaným návrhom aj zákonný 6 % ročný úrok.

Odvolačný súd poukazuje na to, že v zmysle čl. I § 5 ods.1, 2, 3 zákona č. 191/1950 Zb. o zmenkách a šekoch (ďalej a ZZŠ) úrok je príslušenstvo istiny a jeho výška je závislá od doby, za ktorú sa istina zúčtuje. V ods. 3 ten údaj zákon supluje ustanovením, že úroky treba rátať odo dňa vystavenia zmenky, ak nebol určený iný deň. Vystaviteľ môže počítať deň stanoviť i pred dňom vystavenia zmenky. Konečným termínom pre beh úrokov je deň „sroku“, od sroku bežia úroky podľa § 48 ods.1 písm. b) (viď: Zmenkové právo - Komentár: Dr. Karol Kizlink, Dr. Ján Spišiak, Heureka, r. 2005, s.66)

Podľa uvedeného ust. čl. I. § 5 ods. 1 ZZŠ v zmenke zročnej na videnie alebo na určitý čas po videní môže vystaviteľ ustanoviť zúrokovanie zmenkovej sumy. V inej zmenke platí táto doložka za nenapísanú.

Podľa čl. I § 48 ods. 1 zákona č. 191/1950 Zb.:

- 1/ majiteľ môže postihom žiadať zmenkovú sumu, pokiaľ nebola zmenka prijatá alebo zaplatená, s úrokmi, ak boli dojednané;
- 2/ šesťpercentové úroky odo dňa zročnosti;
- 3/ trovy protestu a podaných správ, ako aj ostatné trovy;
- 4/ odmenu vo výške jednej tretiny percenta zmenkovej sumy alebo v menšej dohodnutej výške.

Prvý odsek citovaného § 48 vymedzuje, aké nároky má majiteľ zmenky pri postihu v prvom stupni, ktorý môže viesť proti všetkým zmenkovým dlžníkom bez výnimky. Majiteľ má vždy právo žiadať to, na čo zmenka znie, t.j. zmenkový peniaz, nominálnu hodnotu zmenky. Pokiaľ je prípustné úročenie zmenky podľa čl. I § 5 ods. 1 zákona č. 191/1950 Zb., možno požadovať aj úroky zo zmenky vyplývajúce. Len zmenky na videnie (vistazmenky) a zmenky splatné v určenej lehote po videní (lehotné vistazmenky), nemajú pri vystavení splatnosť exaktne stanovenú, pretože tá je závislá na činnosti majiteľa zmenky v budúcnosti. Preto len tu sa pripúšťa úročenie.

Úroková sadzba musí zo zmenky vyplývať, a to od počiatku.

Dikciu vyplývajúcu z ust. čl. I § 48 ods. 1 zákona č. 191/1950 Zb. „boli dojednané“ nemožno brať doslova, a nie je dôvod predstavovať si za tým určitú zmluvu, ale len skutočnosť, že vystavca zmenku na videnie alebo lehotnú zmenku vystavil s úrokovou doložkou a remitent ju prevzal. Úroková doložka obsiahnutá na zmenke nespĺňa funkciu zmluvnej pokuty.

Začiatok úročenia zmenkovej sumy nemožno regulérne stanoviť na dátum spadajúci do doby pred vystavením zmenky. Začiatok doby úročenia zmenkovej sumy nie je prípustné stanoviť ani na dátum neexistujúci alebo nemožný. Zákon však opomína otázku, dokedy sa zmenková suma v dôsledku opatrenia zmenky relevantnou úrokovou doložkou úročí.

Odvolačný súd je toho názoru, že koniec lehoty úročenia zmenkovej sumy úrokovou doložkou nemožno stanoviť ľubovoľne, teda záver lehoty nemožno stanoviť na dátum neexistujúci alebo na dátum nemožný. Koniec lehoty úročenia zmenkovej sumy úrokovou doložkou nemožno rovnako určiť tak, aby bol situovaný do doby po splatnosti zmenkovej pohľadávky. Tým nie je však dotknutá požiadavka veriteľa na úročenie pohľadávky až do okamihu zaplatenia, pretože uhradzovaciu funkciu od splatnosti zmenkovej pohľadávky do doby zaplatenia zmenkového dlhu od dohodnutých úrokov, preberajú zákonné šesťpercentné úroky, ktoré sú v súlade s obsahom ust. § 48 a § 49 Článku I zákona č. 191/1950 Zb. súčasťou postihového zmenkového plnenia.

Aj s odkazom na vyššie uvedený názor z právnej teórie, ale i názor vyplývajúci z právnej praxe (rozhodnutie Vrchného sudu v Olomouci 4Cmo/214/2002) preto odvolací súd je toho názoru, že už súd prvého stupňa podľa obsahu zmenky i žalobného návrhu nemohol priznať navrhovateľovi popri zákonom 6%-nom ročnom úroku od 9.6.2010 aj v zmenke dohodnutý 0,25 %-ný úrok denne. Takéto právne posúdenie bolo možné súdom prvého stupňa realizovať (iura novit curia) aj bez procesnej

iniciatívy účastníka (odporcu). Tak, ako je uvedené vyššie, odvolací súd pre takéto právne posúdenie poskytol účastníkom konania priestor na vyjadrenie, ale ani jedna zo sporových strán ho nevyužila.

Za takéhoto stavu bol správne zamietnutý žalobný návrh v časti o zaplatenie 0,25 % zmenkového úroku za čas od 9.6.2010 do zaplatenia a nebolo potrebné za tým účelom ani realizovať dokazovanie na pojednávaní.

Skutkové závery týkajúce sa obsahu zmluvy o spotrebiteľskom úvere, obsahu dohody o vyplňovacom práve k zmenke, tak ako sú pojaté do dôvodov prvostupňového rozhodnutia v zásade ani odvolateľ podaným odvolaním nenamieta. Pri absencii takýchto odvolacích námietok ani odvolací súd nemá dôvod pri viazanosti uplatnenými odvolacími dôvodmi na zmenu konštatovaného skutkového stavu.

Z hľadiska právneho posúdenia veci je žiaduce dať do pozornosti i skutočnosti vyplývajúce z dôvodov vyššie uvedeného zjednocujúceho stanoviska Najvyššieho súdu SR, podľa ktorých okrem iného

„určujúcim pri hľadaní práva má byť, že v každej veci je potrebné vychádzať z individuálnych okolností každého jednotlivého prípadu, ktoré vychádzajú zo skutkových zistení všeobecných súdov. Je povinnosťou všeobecného súdu zohľadniť všetky relevantné individuálne okolnosti súdnej veci a prihliadať na ne aj cez prizmu dobrých mravov, keďže nesúlad právneho úkonu s nimi vedie k jeho neplatnosti. Povinnosť všeobecného súdu posúdiť uplatnený nárok aj z hľadiska súladu s dobrými mravmi je zvýraznená v tých prípadoch, keď ju účastník konania výslovne namieta, musí však na ňu prihliadať aj v prípadoch, kedy takýto rozpor zistí súd sám pri prieskume ex officio, keďže na absolútnu neplatnosť úkonu súd musí prihliadať ex lege. Dobré mravy pôsobia ako korektív najmä v takých situáciách, kedy sú práva a povinnosti strán právneho vzťahu v zjavnej nerovnováhe. Sociálno-právne chápanie zmluvnej slobody sa môže uplatniť len za predpokladu približne vyváženého pomeru síl účastníkov zmluvy a len za tohto predpokladu sa môže stať prostriedkom primeraného vyrovnania záujmov, ako už bolo vyslovené niekoľkokrát aj v rozhodnutiach Ústavného súdu SR.

Všeobecne je potrebné rešpektovať základnú zmenkovo-právnu doktrínu, že zo zmenky samotnej ako abstraktného cenného papiera nie je možné bez ďalšieho určiť, či ide o spotrebiteľa. Vzhľadom na abstraktnosť cenného papiera žalovaný, pokiaľ je spotrebiteľom mal by túto skutočnosť namietať. Pokiaľ však súd spoľahlivo zistí na základe skutočností vyplývajúcich zo žalobného návrhu (bez ohľadu podľa akého procesného predpisu sa nárok uplatňuje), že na strane žalovaného ide o spotrebiteľa, poskytne mu ochranu prostredníctvom právnej úpravy o ochrane spotrebiteľa (obdobne to ustálila aj rakúska právna prax). Ako judikoval aj Ústavný súd Českej republiky v náleze sp.zn. Pl ÚS 16/12 zo dňa 16.10.2012 súčasné napätie spojené so zmenkami je spôsobené ich nevhodným používaním (zneužívaním) najmä voči subjektom, po nich nemožno znalosť špecifickej a značne rigidnej zmenkovej úpravy spravodlivo požadovať. Tu najvyšší súd poukazuje na nález Ústavného súdu Českej republiky sp.zn. IV. ÚS 457/10 zo dňa 18.7.2013, ktorý sa nestotožnil so záverom všeobecného súdu, že nie je možné po indosácii zmenky vznášať kauzálne námietky, ak nie sú splnené podmienky § 17 ZZŠ (ak nadobúdateľ nekonal vedome na škodu dlžníka). Konštatoval, že v prípade spotrebiteľov nie je možné odhliadnuť od ich špecifických záujmov a postavenia. Označil za výkladovú svojvôľu, ak súd zobral za základ pre svoje rozhodnutie záver, že v prípade nesplnenia dispozície § 17 ZZŠ, nie je možné ku kauzálnym námietkam prihliadať. Nemecká judikatúra dokonca v konkrétnom prípade označila odvolanie sa žalobcu na § 17 ZZŠ za zneužitie práva.

Aktuálne Ústavný súd ČR vo svojom rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 290/15 zo dňa 16. 9. 2015, vychádzajúc z obsahovo totožnej zmenkovo-právnej úpravy ako v SR, konštatoval, že všeobecné súdy sú aj pri rešpektovaní špecifickej, prísne formálnej povahy inštitútu zmenky a jeho historickým koreňom povinné vždy prihliadať aj k okolnostiam konkrétnej veci. V prípade spotrebiteľov, o ktorých sa jednalo v prípade dotknutia práv v prejednávanej veci konaním remitenta (prvého majiteľa ako veriteľa) zmenky, potom všeobecné súdy nesmú odhliadnuť od ich špecifických záujmov a postavenia. Pri svojej rozhodovacej činnosti musia hľadať také interpretačné a aplikačné východiská, ktoré zabránia zneužívaniu práv v dôsledku aplikácie zmenkových inštitútov neprimerane v neprospech niektorého z účastníkov zmenkového vzťahu.

Najvyšší súd SR zdôrazňuje, že nemá dôvod odkloniť sa od takýchto všeobecne akceptovaných výkladových pravidiel členských štátov EÚ. Tu je potrebné tiež akcentovať už v citovanom českom ústavnom náleze sp. zn. IV. ÚS 457/10 vyslovené pravidlo, že zákaz zneužitia práva je silnejší než dovolenie dané právom a pokiaľ právna norma určité správanie aprobuje a iná za predpokladu, že je zneužívané, ho zakazuje, takéto konanie v skutočnosti nie je výkonom práva, ale protiprávnym úkonom. Výkonu práva, ktoré je jeho zneužitím, súdy nesmú poskytnúť ochranu, keďže takýto postup by bol v rozpore s ústavou chránenými právami.“

Ak prvostupňový súd z dôkazov realizovaných spôsobom súladným s Nariadením i O.s.p. privodil záver o tom, že na strane odporcu je spotrebiteľ, a vyvodil dôsledky z obsahu spotrebiteľskej zmluvy i dohody o vyplňovacom práve, majúce za následok zamietnutie podaného návrhu, je jeho záver správny. Opäť sa žiada uviesť, že tieto skutočnosti týkajúce sa „kauzy“, predchádzajúcej vystaveniu predmetnej zmenky odvolateľ v podanom odvolaní vyslovene nenamieta.

Ak sa zamerá v konaní len na zdôrazňovanie abstraktnosti nárokov zo zmenky a toto je i jeho zásadnou odvolacou námietkou, nemôže len toto privodiť zmenu či zrušenie rozsudku súdu prvého stupňa vo výroku o zamietnutí návrhu.

Z týchto dôvodov podľa § 219 ods.1 O.s.p. odvolací súd ako vecne správny potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo výrokoch o zamietnutí návrhu i o náhrade trov konania.

Za dôvodnú však treba vyhodnotiť odvolaciu námietku týkajúcu sa výroku o neprijateľnosti zmluvnej podmienky. Súd prvého stupňa rozsudkom vyhlásil za neplatnú zmluvnú podmienku používanú spoločnosťou POHOTOVOSTĚ, s.r.o., ktorá nie je účastníkom tohto konania preto v prejednávanej veci takéto vyslovenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky, kde dodávateľ na rozdiel od spotrebiteľa nie je účastníkom konania neprichádza podľa odvolacieho súdu do úvahy. Nie sú preto splnené procesné podmienky dané ust. § 153 ods. 4 O.s.p., aby súd aj bez návrhu uvádzal takúto zmluvnú podmienku netýkajúcu sa navrhovateľa do rozsudku. Indosácia zmenky nie je inštitútom totožným s postúpením pohľadávky podľa § 524 a nasl. Obč.zák. Preto boli splnené podmienky pre postup podľa § 221 ods.1 písm. i) O.s.p. na zrušenie tohto výroku rozsudku.

Navrhovateľ bol v odvolacom konaní v podstatnej miere neúspešný. Uspel len s odvolaním týkajúcim sa výroku o neprijateľnosti zmluvnej podmienky. Odporca si náhradu trov neuplatnil. Preto odvolací súd nepriznal náhradu trov konania žiadnemu z účastníkov. (§ § 224 ods. 1, 142 ods. 2, § 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal odvolací senát Krajského súdu v Prešove pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je odvolanie prípustné.